

SULYOK VINCE

RÁMDÖNTÖTT VILÁG

Mikes International

Hága, Hollandia

2005.

Kiadó

'Stichting MIKES INTERNATIONAL' alapítvány, Hága, Hollandia.

Számlaszám: Postbank rek.nr. 7528240

Cégbejegyzés: Stichtingenregister: S 41158447 Kamer van Koophandel en Fabrieken Den Haag

Terjesztés

A könyv a következő Internet-címről tölthető le: ***http://www.federatio.org/mikes_bibl.html***

Aki az email-levelezési listánkon kíván szerepelni, kérjük küldjön egy emailt a következő címre:

mikes_int@federatio.org

A kiadó nem rendelkezik anyagi forrásokkal. Többek áldozatos munkájából és adományaiból tartja fenn magát. Adományokat szívesen fogadunk.

Cím

A szerkesztőség, illetve a kiadó elérhető a következő címeken:

Email: mikes_int@federatio.org

Levelezési cím: P.O. Box 10249, 2501 HE, Den Haag, Hollandia

Publisher

Foundation 'Stichting MIKES INTERNATIONAL', established in The Hague, Holland.

Account: Postbank rek.nr. 7528240

Registered: Stichtingenregister: S 41158447 Kamer van Koophandel en Fabrieken Den Haag

Distribution

The book can be downloaded from the following Internet-address: ***http://www.federatio.org/mikes_bibl.html***

If you wish to subscribe to the email mailing list, please send an email to the following address:

mikes_int@federatio.org

The publisher has no financial sources. It is supported by many in the form of voluntary work and gifts. We kindly appreciate your gifts.

Address

The Editors and the Publisher can be contacted at the following addresses:

Email: mikes_int@federatio.org

Postal address: P.O. Box 10249, 2501 HE, Den Haag, Holland

ISSN 1570-0070

ISBN 90-8501-058-6

NUR 306

© Mikes International 2001-2005, Sulyok Vince 1958-2005, All Rights Reserved

A KIADÓ ELŐSZAVA

Ezzel a verseskötettel folytatjuk Sulyok Vince — Norvégiában élő magyar költő, műfordító, könyvtáros — életművének elektronikus kiadását. Jelen kötet eredetileg hagyományos könyv formában a Katolikus Szemle gondozásában 1958-ban jelent meg Rómában.

A Bibliotheca Mikes International könyvkiadásunk keretében az alábbi kötetek jelentek meg eddig a *nyugati magyar irodalom* sorozatban:

- **Eszmék nyomában**
- **Három tanulmány az *avantgarderól***
- **Hogyan látjuk egymást — látjuk-e egymást (Közép-)Európában?**
- **Kultúrák térhódítása — Új világrendeződések. Magyar életmezők.**
- **Magyar ifjúság world-wide és emlékűnnepély 50 év Mikes 1951–2001**
- **Nyugati Magyar Költők Antológiája, 1980.** (szerk. Kemenes Géfin László)
- **Nyugati Magyar Próza Antológiája, 1982.** (szerk. Ferdinandy György)
- **Nyugati Magyar Esszéírók Antológiája, 1986.** (szerk. Borbándi Gyula)
- **Nyugati Magyar Tanulmányírók Antológiája, 1987.** (szerk. Borbándi Gyula)
- **Segesváry Viktor: Ifjúkori versek és írások**
- **Sulyok Vince: Tegnapodban élsz**
- **Új Atlantisz**
- **Vold, Jan Erik: Jégcsapidő** (ford. Sulyok Vince)

Hága (Hollandia), 2005. szeptember 19.

MIKES INTERNATIONAL

PUBLISHER'S PREFACE

Today we continue publishing electronically the œuvre of Vince Sulyok — the Hungarian born poet, literary translator and librarian living in Norway. Present volume entitled '*A world knocked over on me*' was initially published in traditional book form by the Katolikus Szemle publishing house in Rome in 1958.

The Hague (Holland), September 19, 2005

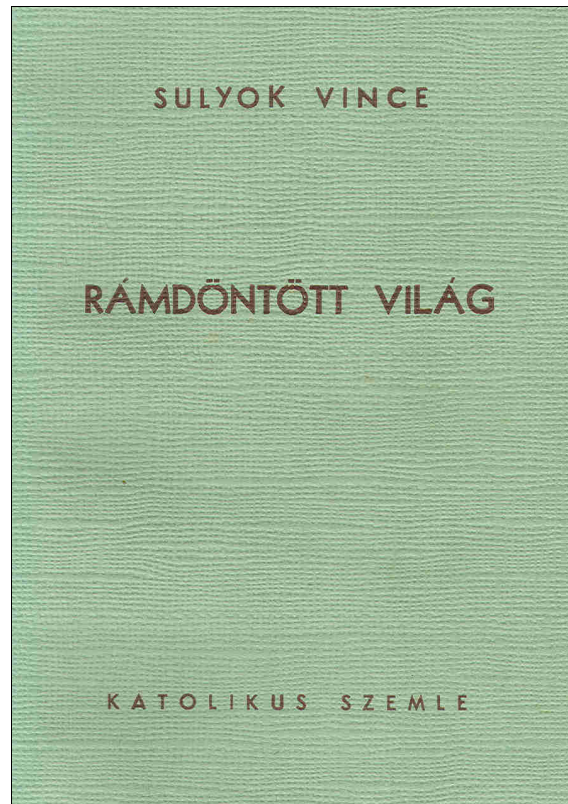
MIKES INTERNATIONAL

SULYOK VINCE

1932-ben a Győr melletti Ménfőn született, s egri főiskolai hallgatóként vett részt a 1956-os forradalomban, amiért utóbb el kellett hagynia Magyarországot. Rövid kitérőket követően Norvégiában talált második otthonára, ahol újabb diplomát szerzett, majd az Oslo Egyetemi Könyvtárban évtizedeken át volt a közép- és kelet-európai részleg (s benne a bőséges hungarica-gyűjtemény) szakértője és vezetője. 1958-ban Rómában jelent meg verseskönyve (*Rámdöntött világ*), 1961-ben Brüsszelben (*Céltalan ég alatt*). A norvég, a német, az orosz és a magyar irodalom jeles műfordítója: József Attila, Illyés Gyula, Weöres Sándor, Pilinszky János, Csoóri Sándor, Kányádi Sándor verseit épp úgy az ő fordításában ismerhette meg a norvég olvasó, mint Konrád György *Látogatóját*.

Sulyok Vince sok éves munkájának eredményeképp 1995-ben megjelent az *Ungarns Historie og Kultur (Magyarország története és művelődése)* című, 700 oldalas, enciklopédikus mű, mely hiteles és bőséges ismeretet közvetít a magyar kultúráról a skandináv világ számára.

TARTALOM

<i>A Kiadó előszava</i>	<i>III</i>
<i>Publisher's preface</i>	<i>IV</i>
KERÉKPÁRRAL A FÉNYBEN	1
Kerékpárral a fényben	2
Tovaszálló nyárban	2
Magányosan.....	3
Alkonyat előtt	4
Távolodás.....	4
Megálltál szívemben.....	5
Ülésdeszkán	5
Délelőtt	6
Mosdik a szomszéd lány	7
Szekéren	7
Szonett a betegágyban	8
Séta	8
Már messze jár	9
Vacsora előtt.....	10
Vasárnap est	11
Krumpliszedés.....	11
Apám	12
Etetés	13
A FEKETE NAPOK	14
Fekete napok	15
Ősz, 1956.....	15
Falun	16
Félek	16
Még.....	17
Vívódás.....	17
BORZONGÁS A TAVASZBAN	18
Borzongás a tavaszban	19
Menekülés	19
Elkeseredés	20
Délután szikrázó hegyekké.....	21

Részeg reggeli izzás	21
A terraszon	22
Kerengő.....	23
Iszonyat.....	23
Nem enyhülök.....	24
Utólszor együtt... ..	24
Mint a kör	25
Kilátástalanság	26
Szép lenne... ..	27
Szombat este	27
A napos oldal	28
Darázs	29
Hajnali zsoltár	29
Gyönyörű börtön.....	30
Tespedés.....	31
Odaszótlanodás	31
Ment a lány	32
Szóráde énekel.....	33
Tetszhalott	33
Gyötrődés.....	34
Őriz a múlt.....	34
Balkán tavasz.....	35
Hova legyek?	36
Fuldoklás.....	36
Vaságyon.....	37
Belealéltam a tömegbe	38
Májusvégi táj.....	38
Mint hogyha szólnál.....	39
Így délután	40
A szögesdrót cölöpjein túl	40
Finále.....	41
HŰVÖS, TISZTA VILÁGBAN	42
Megmenekedve.....	43
Kínjaitok tanújaként	43
Félhangra	45
Csupa ezüst.....	45
Két őszi akvarell.....	46

A parkban.....	47
Ködben, szomorúságban	47
Menedékház a norvég hegyekben.....	48
Téli alkony a tengerparton.....	50
Virágének.....	51
Emberenkívüli magányom	52
Morzsolódó kövek kínja	52
Céltalan gyönyörű ének.....	53

KERÉKPÁRRAL A FÉNYBEN

Kerékpárral a fényben

*Az álom mély vizében megfürödtem,
és friss a testem.
Ma rétek, dombok várnak. Csendjüket
oly rég kerestem.*

*Erdők mögött fahegyre áll a nap,
megtartja két ág,
a lomha dinnyék érni kezdenek,
s híznak a répák.*

*Kerékpárom felszikrázik a fényben,
és szinte éget,
villant a hosszú út kocsik farából
ezüst ekéket.*

*A könnyű pára felszakad, kitárul
a Rába völgye,
s töltések alatt mint keret sötétül
a fűzek zöldje.*

*Bús ökrök nyelve lóg, nyakuk lecsügged:
nehéz a járom.
A lélek telt a tájjal, s ring a láb
a két pedálon.*

Magyarország, 1956.

Tovaszálló nyárban

*Lóhere s ezer nevesincs virág
átható, erős illatában
rakott szekéren ringatózom lassan
a nyárutói halkuló határban.*

*A dombok és a hosszú fasorok
megindulnak, forognak,
s a ló alatt a megroggyant fahíd
padlóit telten, tompán feldobognak.*

*Az uton úsznak szinte és lebegnek
a szalmát hordó szekerek.
A gyémánt por ragyog a ferde fényben
s szelíden, szürkén rámpereg.*

*A tovaszálló nyárban felnyerítve
csikó szalad a vadvízmosta parton.
Fekszem a ringó szép szekéren,
s az egész tájat tenyeremen tartom.*

Magyarország, 1955.

Magányosan

*Hidak karfái nyújtóznak elém,
hogy rájuk üljek.
Fák állják utam: kedves,
hajlongó oldalukhoz düljek.*

*Kutak kínálják vízüket:
ha kell, hogy innék,
s a felhők kérik bánatom, hogy adjam,
ők messze vinnék.*

*Hidakra dülök, hűs vizet iszom,
támaszkodom a fának —
de mig nem látlak jönni az uton,
nem hagy el ez a bánat.*

*Utak porát lemosnám lábaidról,
két karomban aludnál.
Szeretnék, hogy elhagyni soha,
soha se tudnál.*

Magyarország, 1956.

Alkonyat előtt

*A dombtetőre áll a nap;
telt gömbjében két nagyszarvú ökör
s ekére dőlve fekete paraszt
megrogyant válla tündököl.*

*Mint pusztulásra szánt szoborcsoport,
mely addig áll, míg tartja
a leáldozni készülő napot
a két ökör négy óriási szarva...*

Magyarország, 1956.

Távolodás

*Faludból messzi elsodort a sorsod,
gyerekkorodtól távolodsz. A táj:
a dombok lágy karéja és a Rába
még vissza-vissza jár, s hívása fáj.*

*A pajta hűsén hányszor elhevertél:
kűnn lángban állt a sárga délután.
A bíbor erős, kedves illatában
nem vágytál még a messzeség után.*

*Emléke él sok esti ballagásnak:
lóbálva hozta vállad a kapát,
s a fáradtság nagy csendjével szívedben
jöttél az erdőn és a réten át.*

*A vacsorád is milyen egyszerű volt:
csuporból ittál frissen fejt tejet,
s a győztesfényű esti csillagok
körülragyogták bronz hajad s fejed.*

*El-eltűnődve néha alkonyatkor
már emlékeid bokrát oldozod,
mert elrohan az élet az időben,
s futása benned hagy csupán nyomot.*

Magyarország, 1955.

Megálltál szívemben

*Megálltál szívemben, miként
a szél imént a málnabokrok alján.
Még küszködik, megrezzen két levél,
de csüng is már le kajlán.*

*Te is tusáztál ellenem kicsit.
Ma tudsz-e vállalni egészen?
Én felmutatlak, mint Ostyát a pap,
győztes-szelíden és merészen.*

Magyarország, 1956.

Ülésdeszkán

*A vonatok s az autók elszaladnak
fürdőhelyekre, tiszta városokba.
Mögöttük lassan földre száll a por,
és szétszakad a füstök karcsú fodra.*

*Nem kínoz most a folyton-menni vágyás.
A hegyeken túl nincsen csoda már.
A csoda: az a csend és nyugalom,
mely visszatérve idehaza vár.*

*A két csikó tűnődve elporoszkál
az utak árnyas fái közt. Patáktól
kavarog a por, s fortyog, mint a víz,
amelybe újabb cseppet küld a zápor.*

*Lelógatom a gyeplőt és az ostort,
s az ülésdeszkán csendben megülök.
Nem érdekel, csak ez a kicsi hangya,
mely pantallómon lázasan sűrög.*

*Pihenni hűs hegyekre száll szemem:
tehenek állnak fenn a kék hegyélen.
Eldöcögnek így ítéletnapig
ezen a lassú, vén parasztszekéren!*

Magyarország, 1956.

Délelőtt

*Tojó tyukok kiáltanak,
villognak levelek,
s szétfoszlanak a felhők fenn az égen.
Jó volna együtt teveled.*

*Öledbe hajtanám fejem,
és hallgatnám szavad.
Hűs homlokod s a délelőtti ég közt
látnám, amint az ágak inganak.*

*Ragyognak sárga paprikák,
nagy szilvák kéklenek.
Hiányod érzem mindenben ma mégis,
és nem nyugtatnak szálló, szép egek.*

Magyarország, 1956.

Mosdik a szomszéd lány

*Mosdik a szomszéd nagylány pőrén, habzik a szappan,
s gyűl buborék buborékra ragyogva fehérhúsú karján.
Fürdik a nyári sugárban a kert, a nagy udvar, a csurgó
víz tócsákba gyülemlik a porban a kék lavor alján.*

*Mosdik a szomszéd nagylány, lengő inge színétől
mélyebb színt kap az ég, a tetők pirosodva kigyúlnak.
Csobban a víz a lavorban, arany szikrát vet a bőrön,
csöppjei gyémánt gyöngyök, az inge alá begurulnak.*

*Részeg a reggel a fénytől, a vér sebesen fut erebben.
Lassan múljon a perc, hadd lássam hosszan a lánykát!
Könnyű selyem szoknyája tapadva mutatja alakját,
hajlong, vízbe meríti mezítlen, gömbölyű vállát.*

*Ó, húsvéti édessége, erek vad láza, leányok!
Bár sose múlna, ne húnyna ki tűzed, szép fiatalság!
Éljen más a komor tudománynak, hadd legyen én csak
költő és fiatal, simogatván kedvesem arcát.*

Magyarország, 1956.

Szekéren

*Nyári est volt. Zötyögős
vén szekéren ültünk
három-négy kopott paraszt,
s jobbra-balra dűltünk,
amint zötytyent a szekér.*

*S jött a fényes esti gyors
dübörögve, zúgva,
s benne tiszta emberek
kacagtak vagy únva
bámultak az éjbe ki.*

*Hunyorogtunk rongyoson,
fáradtan utána
három-négy poros paraszt.
Szállt a füst a tájra,
s zötyögött a szekerünk.*

Magyarország, 1951.

Szonett a betegágyban

*A patak partján sétálnék talán,
és fürödnék a fényben és a nyárban
vagy ülnék fenn egy kis padon a várban,
s hozzám húzódna boldogan a lány.*

*Az ajka ajkamon, mint szilva függ
a fán, a tiszta, enyhe délutánban;
gyönyörködnék a tornyos drága tájban,
s ragyogna rám a napsütötte Bükk.*

*Már órák óta sóvárogva nézek
az ablakomon át az égre. Részeg
galambok szállnak, szárnyuk színezüst.*

*Ki fénybe vágyom, íme, ágynak estem.
Rossz betegségek, hagyjátok a testem,
ó, égető láz, szállj el, mint a füst.*

Magyarország, 1955.

Séta

*Drága barátom, messze az est még!
Kéklík a távoli hegy.
Friss ma a szél és álmos a lelünk.
Nézd! ez az ösvény épp odamegy.*

Érik a szőlő... senki az úton.

*Hej, be kívánom! A csősz
hol csavaroghat, az Isten tudja.
Édes a szőlő, édes az ősz.*

*Fárad a lábunk? Bírja tudónk még,
s jó ez a szívdobogás!
Bűvöl a színek tobzódása:
hervad a Bükk már, ó, be csodás!*

*Villog a sok ház szerte a dombon,
kecskét hajszol a pásztor,
vén öreg, érti a tréfát, rántör,
s zeng az egész hegy a víg kacagástól.*

*Messzi hegyek közt terjed a köd már,
harmat hull a határra.
Térjünk vissza a völgybe, barátom,
emlékezve sokszor e tájra.*

Magyarország, 1955.

Már messze jár

*Ködöt ereszt
a rét a nyírkos estben.*

*A füst fanyar
szagával telt a táj.*

*Káromkodik,
marhát zavar a pásztor,
fröcsög felém
az országúti sár.*

*A rothadás,
az ősz, a sár maradt csak,
s maradtam én.*

*Az elfutó vizek
a híd alatt
terólad sustorognak.*

*Cipőm alatt
a holt levél zizeg.*

*Erőlködik
a vén vonat zihálva,
s rohan veled
a zord falukon át.
Te távolodsz,
s én hasztalan kívánom
meleg kezed
és forró, puha szád.*

Magyarország, 1955.

Vacsora előtt

*Fatönkön ültünk egymás mellett
apámmal, aki fáradt
mozdulatokkal cigarettát kotort elő
zsebéből; füstje arcomba áradt.*

*Nem tudom, ez volt-e keserűbb
vagy nehéz hallgatása.
Oldalról láttam szőrös arcát, ha rávillant
a cigaretta vörös parázsa.*

*Beburkolódtam a sötétbe.
Távol az istállóban
lovak harapták harsogón a friss lucernát.
Mit mondtam volna néhány lassú szóban?'*

*Az öregség miatt sajnáltam,
és szántani sok-sok gondját.
De ahogy szóltam volna hugom vacsorához
hívott. Beragyogta a fény a konyhát.*

Magyarország, 1956.

Vasárnap est

*Szőlő s kalács az asztalon,
üvegben újbor.
Kóstolgom és érezem
ízüket újból.*

*Künn nagy ködökkel jó az est.
Az éhes állat
követelődzve hívja már
szegény anyámat.*

*Maradna pedig szívesen,
etetne folyton:
« Nem bírod majd a tanulást
a pesti kosztón... »*

*Magam maradok idebent
az esti csendben,
s szorongatom a poharat
tűzes kezemben.*

*Vasárnap esti szürkület,
nyugalmas óra.
A béke úgy száll rám, miként
a csend a tóra.*

Magyarország, 1954.

Krumpliszedés

*Meggyújtották s most ellobogva ég
a szedett krumpli zörgő szára.*

*Kavargó füstje hűvös réteken
s fák lombja közt gyűl északára.*

*Keserű szagát felszívja a táj,
s megnő vele az őszi este.*

*Egy copfos kis parasztleány szedi
a krumplit nagy nehéz fülesbe.*

*A hajlongásban szoknyája alól
kivillog karcsú lábaszára...*

*A rétek fölött megsűrül a köd,
hullong a harmat, nő a pára.*

Magyarország, 1956.

Apám

*Leszáll a köd a délutánban
a halk határra.*

*Feláll apám a répaföldön,
s kését komoran összezárja.*

*Betelt a nap. Felette varjak
kiáltva szállnak.*

*A föld végén a kocsi mellett
a lovak eltűnődve várnak.*

*Ballag a répakupacok közt
ázott kabátban,
magányosan a köderesztő,
reménytelen, sötét határban.*

Magyarország, 1955.

Etetés

*A köddel mélyül, nő az alkony.
Az istálló tárt ajtaján
a kinti hűsbe dől a pára,
s gőzében csendben áll anyám.*

*Benn szénát várva bög az állat,
csörög a lánc a jászlakon.
A meleg pára lecsapódik,
s vizet virágozik a falon.*

*Apám a deres szalmát hozza,
s teríti széjjel szótalan.
Zizeg a fagyott szalma, villan
a lámpafényben, mint arany.*

*A verebek a disznóól vén,
szuvas deszkáin sürgenek.
Csámcsog a disznó jóllakottan,
s ledől, mert lába már remeg.*

*A kertek alatt csupasz fákon
fekete rongyként lengenek
a kopott varjak. Hátterükben
ködülte, borzongó hegyek.*

*Fejésre vár piros kis arccal
szegény anyám. A pára száll,
s mint Mária a Bibliában:
szép pára-glóriában áll...*

Magyarország, 1955.

A FEKETE NAPOK

Fekete napok

*Mikor már ésszerűbbet nem tehettem:
gyalog és vonatokra kapaszkodva
a forradalmas fél országon át
az óvó házba hazamenekedtem.*

*Ujságot szerkesztettem, fegyverem
csőre töltöttem, jártam sorok élén.
Enyémnek vallottam a forradalmat,
és minden magyar együtt járt velem.*

*Az ujságot most más írja. A fegyvert
elrejtettem, de éj és napon által
kínban csodálom, ahogy ellenáll
ez a kis ország, ez a megvert.*

*Napok születnek megfúló napokra.
Magamat marva mérem én az udvart
a konyhától a füstölgő ganéig,
s szét pattog a jég lábam alatt darabokra.*

Magyarország, 1956, nov. 20.

Ősz, 1956

*Az alkonyatban erdők füstölögnek.
Gyülemlik a köd, mint a bánat,
mely benne szisszen minden gondolatban,
és szűkre zárja néma számat.*

*Dombok fölött és nyírkos réteken
leselkedik az ásító halál,
mint fegyverek derengő, hús csöve
szomorú utak fordulójánál.*

Magyarország, 1956, nov.

Falun

*Ázott szomorú farakás,
ólak, miket már rég meszeltek,
füstölgő trágya, süppedt kazlak,
keserű csendű téli kertek;*

*sötétül a sár mindenütt,
s kutyák morognak rám gyanakvón,
ha kertek alatt ballagok
tűnődve egy-egy sajduló szón.*

*Széljárta csüggedt dombokon
hajladozok az esti fákkal
reménytelen gondolatokkal,
oldhatatlan szomorúsággal...*

Magyarország, 1956, dec. 19.

Félek

(1957 elé)

*Milyen borzalmak jönnek?
Milyen szörnyűségek?
Álmaimból rekedten ébredek,
azt sikoltozom: félek!*

*Mögöttem mennyi még a fény!
Szikrázó egű gyermekévek,
nyarak, tovatűnt nyáralkonyatok...
Emberek, borzalmasan félek!*

Magyarország, 1957, jan. 1.

Még...

*A délutáni nap
még beragyogja emelt homlokom.
Gazemberek! ha leköpdöstök is:
lehorgasztani soha nem fogom!*

*Agytekervényeim
beitták már az édes életet.
Nem feledtetik búzló börtönök:
marad erőm és újraéledek!*

Magyarország, 1957, jan. 29.

Vívódás

*A szennyes ködök végleg eltakarnak?
Támaszkodom az istálló nyirkos falának.
Szeretnék mégegyszer remélni, messze nézni —
de házak, fák és dombok fullasztón körülállnak.*

*Utoljára is ez marad a sorsom:
vívódni tegnapok halottszagú lehével?
Az én agyam már megmérgeztetett a Szépség
nyugtót-sosem-hagyó, emésztő, szent szeszével!*

*A trágya sűrű gőzében melegszen,
mely kiömlik az istálló tárt ajtaján át,
hol bőgő barmok, füstölgő gané s a kazlak
határolják a költő szűk, szomorú világát...*

Magyarország, 1957, febr. 5.

BORZONGÁS A TAVASZBAN

Borzongás a tavaszban

*Csapásokban, keréknyomokban
acélkék pocsolják.
rádszikkázzák az induló tavasz
hús mosolyát.*

*A vályuszélen ülsz. Szelíd nap
száll tétovázva
és tollázkodva homlokodra,
mintha fázna.*

*Az ezüst tócsák tükrös mélyein
csüggedt fejed
és zilált hajad körül habos felhők
örjöngenek.*

*Szép álmaidra, tiszta kedvesedre
s magadra gondolsz,
s ki tudja, mért? a gyémánt ragyogásba
beleborzongsz...*

Magyarország, 1957, febr. 6.

Menekülés

*Egy ároknál magállt kísérom,
fojtottan súgta: « Ez itt a határ...
segítse Jézus! » — Kezem megragadta,
s csendesen ment is vissza már.*

*Háromnegyed kettő volt. Fénylett
a mutató, az óra zümmögött.
A hűvös köd derengve egyberettent
imbolygó vállai mögött.*

*Magam maradtam. Átugortam.
A dobbanástól visszhangzott a táj,
s lihegve vártam, fuldokolva... higgyem,
hogy mögöttem van minden borzadáj?*

*S mert rágondoltam: mint az ostor
az állatot, a szörnyű félelem
úgy végigvert, hogy futottam, rohantam!
S a Szabadság már ott futott velem...*

1957 febr. 28. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Elkeseredés

*Ha ilyen órájuk kerülne:
vonítanának a rideg vadak
az ordításra készítő magánytól,
de nekem sírnom még most sem szabad.*

*Lobog mögöttem elmúlt életem,
mint felgyújtott hidak lobognak, égnek
a megvert, futó seregek mögött,
amelyek már csak lábukban remélnek.*

*Így futnék én is életem elől?
Mi tudott ilyen messze elzavarni?
Üres vagyok, s hiú reménnyel
nem tudom holnapom se csinálni...*

1957 febr. 8. Palič, Jugoszlávia.

Délután szikrázó hegyekké

*Szapora szerb beszéd pörög mögöttem,
de nem fordulok hátra.
Nyugodni szálltak fáradt szemeim
a fantasztikus, roppant kőcsodákra:
a kék hegyekre, mik a délutánban
mint metszett kristályok hevernek
a rájuk ömlő éles, ferde fényben,
a síkság tenyerében.
Úgy nézem őket, mint a gyermek
új meséskönyvek lapjain az ábrát:
mindent-csodáló, rejtett, furcsa lázzal.
Gyémánt hegyek pár messzi, tömzsi házzal...
Ó, lennék én is messze Szerbiától,
titőletek hegyek! hiába metszett,
szikrázó, izzó hátatok —
pihen bár fáradt lelkem rajtatok,
idegen marad mégis, ami tetszett!
Mig rátok nézek, boldog nem vagyok.*

1957 febr. 13. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Részeg reggeli izzás

*Eső utáni fájón tiszta párák
a hamvasfényű hegycsúcsokra gyűlnek.
Oly kedvesek, mint otthoni dalok
zenéje kedves dallamszomjú fülnek.*

*Mily messze látni! fényektől dagad,
hullámszik lent a zápornosta völgy,
s a színek szinte szúrnak: szürke, kék,
rőt, barna zeng, és lélegzik a zöld!*

*Miért nem enyhít ennyi részeg izzás?
Olvadjatok le szívemről, fagyok!
Az idegen föld beszippantja könnyem,
de ég és völgy és hegy tovább ragyog*

1957 febr. 14. Niška-Banja, Jugoszlávia.

A terraszon

*A terraszon már reggel óta áznak
a kerti székek.*

*A tócsák összefutnak. Tükreik
szürkék, sötétek.*

*Nem látni bennük semmi színt: sivár
egek remegnek,
és szabdaltszélű felhők rontanak
ködös hegyeknek.*

*Nincs bennük szín, mint életemben sincs
remény se, szín se.*

*Nem kérdezem, mert félek kérdeni:
jövőmbé sincs-e...*

*A terraszon már reggel óta áznak
a kerti székek,
s az összefutó hólyagos tavak
nagyon sötétek...*

1957 febr. 17. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Kerengő

*Száz négyszögöl a szabadság csupán,
Nem éri el a zöld park bokrait.
Sétálhatsz rajta, s nézheted a felhők
egekre jajdult szép játékait.*

*Száz négyszögöl a szabadság csupán,
mint középkori klastromudvaroknál
a szűk kerengő. Körbe jársz anélkül,
hogyan végül valahova jutnál.*

*Száz négyszögöl a szabadság csupán,
hogyan forgolódhass benne, mint az örült,
és összerándulj — ha sorsodra gondolsz —
mint aki mögött fegyver dördült!*

1957 febr. 19. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Iszonyat

*Nézem az ablakból a házak
szúró színekkel ágálló falát,
a csöpp hernyó-utacsokát: főlzalad,
s kirágja a hegy oldalát.*

*Nézem a képet idegenként,
a nem oldódó jeges iszonyat
fagyával. Visszanéz az idegen táj,
s nem érti sötét kínomat.*

*A lejtős uton két leány jön
piros szoknyában és nevetve,
hogyan komorabb legyen a délutánom,
s múltamból semmi se feledve...*

1957 febr. 21. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Nem enyhülök

*Fölemömlnek mindennapjaim,
a magány kínja újra-újra átjár,
s nem enyhülök, mert el nem futhat az,
ki maga elől hátrál!*

*Megmérem magam múltam mérlegén,
s elsápaszt, mily kevés maradtam.
Elnyelni éhes mélységek morognak
éjjeimen alattam.*

*De levesem mohón kanalazom,
s átszűrni fáradt agyamon az órák
salakját nem szűnök, mint nem szűnik meg
a testben dagadó rák...*

1957 febr. 22. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Utólszor együtt...

*A tavaszod édes Budapest,
a Rákóczi út veréblepte fáí,
egész elrontott életem be szépen,
be nagyon tudott fájni!*

*A nedves aszfalt mint ezüst, arany,
szikrázni kezdett égve, mint a gyémánt,
a fény a sárga villamosra loccsant,
s miránk, felizzó üvegén át...*

*Utólszor együtt... Szisszent, szúrt a kín
kimerült, kábult, zümmögő agyamban.
Hogy elveszítlek mindörökre már —
elvégeztem magamban.*

*S csak annál jobban fájt a verkli. Sírt,
sikoltozott egy régi dalt. A roppant
keserűség szívét gyötörte tán,
mert tépte hangszerét a rokkant.*

*Utolsó csókod éget, mint a bűn.
Taníts meg, emlék, enyhülést találni,
mert nagyon tud elrontott életem,
s az egyedülség fájni!*

1957 febr. 23. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Mint a kör

*Nincs még elég ok kétségbe esnem,
hegyek és tengerek várnak,
hogy róluk intsek az alkonyatkor
zöldegű nyárnak.*

*Nincsen csomagom, könnyen utazom,
könnyű lesz messze érnem,
de könnyű lesz világokkal szívemben
is hazatérnem,*

*mert mint a kör, mely magából indul,
s szaladva magába tér meg:
sikongva, szállva végül is újra
hazámba érek!*

*Várjatok esteli üszkös erdők,
dombok az otthoni tájon:
lesz mindig erőm általvergődni
bármennyi határon.*

1957 febr. 25. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Kilátástalanság

*Az utolsó ablakszemig szaladnak
a kopár dombok.*

*Felettük felhők kavarnak,
mint agyamban a gondok.*

*Meredek uton két bivaly zihálva
vonszolja fel a hegynek
a talyigát. Idáig hallani
kerekei hogy nyekeregnek.*

*Magam nyomorúságán tépelődve
a hajszolt bivalyok
s a bocskoros vad paraszt mostoha
sorsa belémsajog.*

*Mi értelme van életüknek?
Görnyedve mennek
a szennyes estben, hű szolgálként
valami rettenetes Rendnek.*

*Mi értelme van? — s engem ér a kérdés,
mint az ütleget —
Több értelme van talán az enyémnek,
mint az ő sivár életüknek?*

*Az utolsó ablakszemig szaladnak
a kopár dombok,
s kilátástalanságtól felhős
és gyűrődött a homlok.*

1957, márc. 2. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Szép lenne...

*Szép lenne ez a mai alkony,
ha néhány durvahangú szerb suhanc
nem ordítogna úgy a sarkon.*

*Lehömpölyög a fenyőillat,
s vele a csend a hallgató hegyekből,
melyek fölött már ég a csillag.*

*A gyantaszagú félhomályban
ó, mennyivel magánosabb vagyok,
mint hegycsúcsok az esti tájban!*

*Szép lenne pedig ez az este,
ha átkarolna messzi kedvesem,
s hozzásimulna tiszta teste...*

1957 márc. 14. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Szombat este

*A köves uton egymást karolva
lányok mennek
szerb viseletben. Innen messziről
szépek a szemnek.*

*A forráskútról vizet cipel
egy öreg néne,
s oly nehezen, hogy arra gondolok:
segíteni kéne.*

*A lila hegyek fölött zöld ég,
felizzó felhők,
mintha a túlsó hegyoldalon
égnének az erdők.*

*Az ablakok ragyogni kezdenek
a szürkületben,
s meleg fényeiktől szemem
szomorúan rebben.*

*Redőnyét csattanva lehúzza
a sarki bolt,
midőn, mint óriás aranypénz,
felszikkázik a hold.*

1957 márc. 16. Niška-Banja, Jugoszlávia.

A napos oldal

*Jól öltözött úr! Nišben dolgozik
nyilván valami magas hivatalban.
Közönyösen néz rám; a kisleányhoz
beszél valamit finoman és halkán.*

*Itt sétálnak a pompás parkon át
jól tápláltan, tisztán, elégedetten,
és élvezik a tündér délelőttöt,
az erdő csendjét, kéz a kézben, ketten.*

*Jól öltözött úr s boldog kisleány.
Leülnek zengő fák alatt a parkban.
A Kommunista Szövetség kegyeltje,
s Nišben dolgozik magas hivatalban...*

*Nyilván joga van élni fényesen,
s pénze is tiszta élethez, divathoz.
(Az van csak hátra, költő, hogy a rongyos
parasztokra hivatkozz!)*

1957 márc. 17. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Darázs

*A fűzfák vékony ágainak zöldjét
és rajtuk túl az emlékszép eget
a reggelben csak nézem, nézem.
Betelni vele nem lehet.*

*Kortyolok hozzá tiszta levegőt,
de folyton-folyton szomjasabb leszek.
Maradna mindig ilyen reggel,
s ne zavarnának felgyűlő neszek!*

*A fenyőerdők részeg illatában
kirándulások kedve hömpölyög:
Cuha-völgy, Csesznek és Magyarkút,
s mindaz, mi elszállt, múlt már és örök.*

*Miért szebb mindig tegnapunk a mánál?
A régi tavasz zümmögő darázs:
rádszáll, fulánkja éget,
s egész nap fáj a sajduló marás...*

1957 márc. 19. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Hajnali zsoltár

*A mindennapok fényektől virágzó,
szagokba fúló szép reggelei,
az ébredések, jó lustálkodások
veled vannak teli.*

*Szememet kell csak álmosan lehúnynom,
hogy érezzelek, viszontlássalak.
A hajnal pirul piros csókjaidtól,
s nevetnek a falak.*

*Te vagy nekem a távoli reménység,
a biztonság és igaz nyugalom,
ok és okozat minden dolgaimban,
amíg csak akarom.*

*S mindig akarlak, és nagyon akarlak,
mert szép vagy, mint a kint nyíló bokor,
mely úgy lobog az örvényező tavaszban,
hogy szinte fuldokol.*

*Tetőled édes minden ébredésem,
teveled töltöm napjaim teli,
hiányod veled, pótolom, amíg csak
a sors így rendelí.*

1957 márc. 23. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Gyönyörű börtön

*Gyönyörű börtön: napfényes hotel.
Hegyek fölötté, körben borzas erdők.
S hiába Balkán, dél és lobbanó táj —
nem vigasztalja a benne kesergőt.*

*Gyönyörű börtön! Irgalmatlanabb,
nyomasztóbb minden búzló börtönöknél,
mert mint szigetet tenger, a szabadság
úgy folya körül, ki fala között él!*

*Gyönyörű börtön, tiszta örület!
Az ablakokba borulnak az ágak,
fuldoklanak az élettől, virágtól,
de mint a drótkerítés, úgy bezárnak.*

*Gyönyörű börtön! Honnan lesz erőm,
hogy mindennapom folyton elviseljem?
Segíts, remény, ígéretes szabadság,
nehogy benn elpusztulni kelljen.*

1957 márc. 25. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Tespedés

*A déli egek kristály ragyogása
szemem nagyon fárasztja már...
Hogy égtem! Mint a hajnalok: kevélyen!
S eddig sodort a forradalmi ár...*

*Siralomházban fásul ily komorrá,
erőtlené az elítelt.
És abbahagyja önmagát gyötörni,
mert tudja már, hogy élete mit ért.*

*Hülyévé így tesz engem is a várás,
sok történetstelen napom.
Begubódkodom holt emlékeimbe,
s cserébe régi életem kapom.*

*De régi kedvem mi adhatja vissza?
Nem céltalan e tespedés?
Ha szerethetnék újra mint szerettem,
úgy élni vágyók! Minden más kevés...*

1957 márc. 28. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Odaszótlanodás

*Itt kezdődik az ablakomnál
az erdő és az éjszaka.
Beáramlik a hulló harmat
tavaszeli mély szaga.*

*Az erdőn és az éjszakán túl
az ébencsendű hegynyereg.
Felette Isten foszforeszkál,
de szólni Hozzá nem merek.*

*Csak nézzük egymást este óta,
de már nem olyan hidegen.
Zöldlángú távoli hívását
felfogja rángó idegem.*

*Nagyon kell — s Hozzá szóltanodtam...
Foszforos fénye rámpereg.
Galaktikák közt rámfigyel már,
de én még szólni nem merek.*

1957 márc. 30. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Ment a lány

*Könnyű álmai puha ingéből
kibontotta a csendes lány magát,
s hársak tölgyek és kábult gesztenyék
illattól nehéz, hűvös alagútján
elémvillogta az idegen reggel
a sárga öntözőkocsi vizétől
ezüst-sikolyú aszfalt lapján.
Jött a lány, ment, és visszanézett,
fehér nyakában vágyak égtek,
mély illatsávok áradtak hajából,
s a messzefutó szép reggeli út
tükörré bűvölt, remegő szalagja
eléje dőlt, és hanyattfekve nézett
gyémánt szemekkel szoknyája alá.
S ment a lány, mint a tűnő látomás,
szép járással, feszülő blúzzal,
harangnyelvekként ingó, hófehér
lábszárákkal, ringó derékkal,
a tiszta út emelte, vitte, nyelte,
míg végül is a balkán április
fáinak éhes, fekete zöldje
egészen megette előlem.*

1957 ápr. 9. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Szóráde énekel

*Hajnali gyors zápor után
hűvös a reggel, csendes az erdő,
tócsa az úton, csillog a víz,
csengeti füttyét, ébred a csíz.*

*Rámnehezült álom után
mint a lapályon oszlik a pára
s porzik a napfény, zeng odakint —
oszlatom itt bent én is a kint.*

*Lombokon át árad a hang:
ringva siratja, mintha helyettem,
búgva siratja, mint ki temet,
egy üde kislány életemet...*

1957 ápr. 10. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Tetszhalott

*Aláhullottam, s menthetetlenül
csapongok hétköznapijaimban.
Látó szemem fáradtan összezárom,
s feloldom önmagam a kínban.*

*Így hal meg az, ki élni vágya még,
s halálát nem is sejtí senki:
él undoksága, mint fehér tenyészet,
s vigyora hulláját belengi.*

*Hogy éljek én is? Minden összedőlt.
A füstölgő, komor romokra:
tegnapjaimra, elmúlt életemre
vergődve kúszok, én, a kobra.*

*Zsugorodom már, s mint a hold fogyok,
s ha teljesen lealjasultam:
meggyújtom újra gyémántszip agyam,
s mehtagodom a múltam.*

1957 ápr. 16. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Gyötrődés

*Letarolt erdő fájó fáiként
heverünk egymáson rakásban,
s rothasztó, rágó mindennapjaink
a kín fekete vonalait vésik
gyűrődött, görcsös homlokunkra.
Hogy gyötör ez a rámdöntött világ,
s hogy gyötröm én az alattam levőket
a pusztulás szomorú tudatával
komoran csurgó, nyúlós nedveimben!
Agonizálok, iszonyú világ,
s konokan tűröm mocskos alkonyok
lemoshatatlan, vörös ürülékét.
Ágkarjaimmal csapdosva az égre
azt boncolgatom örült öntudattal,
hogy milyen álmok üldözték anyám
a borzadásba, mikor megfogantam...*

1957 ápr. 23. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Őriz a múlt

*Szépaszony-völgye. Szeptemberi fák
és szőlők illata köröttünk.
Mentünk vakon, egymásra szomjasan,
s csak egymással törődtünk.*

*Szépasszony-völgye. Édes, messzi ősz.
Felettünk üveg egek kékje,
és sehol senki, aki csókjaink
killesse, kibeszélje!*

*Be szép voltál a sűrű fű között
tapadó, könnyű kis ruhádban!
Karomba bujtál, s boldog, szép szavak
oldódtak tiszta szádban...*

*Szépasszony-völgye... felzizeg a szó,
s aláhull, mint a kis papírlap.
De téged őriz makacsul a múlt,
s a mába is beírlak.*

1957 ápr. 26. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Balkán tavasz

*Ahogy a napos hegy mögül a felhő
előkuszik az égre hófehéren —
oly szép, oly közeli, hogy szinte
kinyújtott kezemmel elérem.*

*Ahogy a boldog lombokon keresztül
a harmonika hangja ideárad —
oly fájdalmasan gyönyörű már,
hogy fülem, szívem belefárad.*

*A gesztenyék kavargó illatától
fuldoklanak a társkapujú házak,
s a fák alatt színes ruhákban
fiatal lányok kacarásznak.*

*A forró, furcsa, idegen tavaszban
keserű vágyak mérgezik a testem.
Szépségből ennyit nem kívántam,
bánatból ennyit nem kerestem!*

1957 ápr. 28. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Hova legyek?

*Letiport harctól elcsigázva,
és három hónap kínjaitól meggyötörve,
a kábultság jó órái után
hova legyek e szörnyűségek közepette?*

*Az iszony őriz egyedül csak,
agyam és testem gyűlő undora,
s mert idegeim védekeznek —
átmentem magam értelmetlen holnapomba.*

*Hisz mit tehetne mást a költő,
ha halni gyáva most is még a teste?
Tovább kell élni bármi áron
láger-ricsaj közt is, kiéhezetten!*

1957 máj. 13. Niška-Banja, Jugoszlávia.

Fuldoklás

*A csüggedt kéz aláhull,
s lehúzza vállad, melled, csontjaid.
Szoborként így szimbolizálsz
saját görnyesztő gondjaid.*

*Nincs mit tegyél. Kifáraszt
a tétlenség. Elbárgyult társaid
tudatlansága, hülyesége
agyadba bombákat hajít.*

*Elzárva tőled könyvek,
szép tárlatok és nyugtató zenék.
Káromkodás, goromba viccek,
röhej, mocskok, szenny és szemét —*

*ez maradt csak az élet,
s a vergődő vágy benned. Nem elég
neked, ha "ehetsz, ihatsz, alhatsz",
s lefekszik egy-egy nő eléd!*

*S a csüggedt kéz aláhull,
lehúzza vállad, melled, csontjaid.
Szoborként így szimbolizálsz
saját görnyesztő gondjaid.*

1957 máj. 19. Gerovo, Jugoszlávia.

Vaságyon

*Nyeld le keserű könnyeid és hallgasd
a harmonika hazasíró zokogását,
és feküdj végig a kemény vaságyon,
meredj a szennyes, foltos mennyezetre,
hisz nem futhatsz a kín elől hívó hegyekbe!
Napszám heverhetsz magadra hagyottan
a kártyázók ricsaja közt, a kerge füstben,
s gondolat nélkül bámulhatsz a spárgán
kitergetett száradó ruhákra
vagy polcokon a száraz kenyérdarabokra.
A szétszórt csajkák csendben búzlenek
a bennük hagyott ételmaradéktól,
sodródik a szag alvók s heverészők
orra előtt a törtüvegű ablakoknak,
és nyekereg a vén harmonika,
giccses dalokkal emészti kifakult kedvünk,
pedig belül, hallgatva, igazán,
emberien és könnyezve kesergünk.*

1957, máj. 20. Gerovo, Jugoszlávia.

Belealéltam a tömegbe

*Órája, hogy sarat taposva tolokodtam
Osijek utcáin a kopott menekültek
soraiban a rendőrfegyverek közt,
soványan, éhesen, hazátlan,
és egy voltam a tovasodródó tömeggel.*

*Most egy kastély-volt épület előterében
a hús betonra dobott táskán üldögélek,
és hallgatom az üres fecsegést,
belélegzem a telekőhögött
levegőt, s zsibbadt lábszáraimat
kinyújtom, falnak vetve hátam,
és egy vagyok a megfáradt tömeggel.*

*Belealéltam az ezertestű tömegbe,
mert csupa tömeg ez a keserű kor,
s törvényei alól nem vonhatom magam ki,
csak tiltakozom minden ellen, ami aljas.*

*Kihány a légerek iszonyú kaputorka,
más légerek borzalma újra elnyel,
s negyedik hónapja nem bírok leszakadni
a szörnyű tömeg-testről. Jaj, a sejt csak
úgy függetlenedhet, hogy végül is
öngyilkos aggyal megöli magát.*

1957, máj. 27. Osijek, Jugoszlávia.

Májusvégi táj

*Hogy érik ez a májusvégi táj!
Kavarognak az illatok a síkról.
Ricsajok mérgezték szegény agyam,
s a csend most szinte gyilkol.*

*Hogy villog ez a májusvégi táj!
Emlékezőbben nem csodálja senki.
A visszahozhatatlan életet
borzongva zsongja, zengi.*

*Hogy sóhajt ez a májusvégi táj!
S a sóhajtásnak én vagyok a lelke.
Elsorvad az, ki rabként szédeleg,
ha ezt a mérget belehelte.*

1957 máj. 31. Osijek, Jugoszlávia.

Mint hogyan szólnál

*Az elhagyott uton, az esti kertben,
valamelyik szelid bokornál
ha rádlelnék! s ha messzi hangodon
derűsen újra szólnál... —*

*de ez már szomjas örület csupán.
A fulladó felhőkre nézek,
s tovább tántorgok fásult utamon,
mint holdas éjszakán a részeg.*

*A fűvek erős esti illata
kavarog, örvénylik mögöttem,
s itt suttogsz te is, zizzensz, mint a lomb,
tetőled bármily messze jöttem.*

*Tudom, hogy lesz még esti kert, ahol
egy hallgató, szelid bokornál
rád bukkanak... S már most megrezzenek,
mint hogyan máris, újra szólnál...*

1957 jún. 1. Osijek, Jugoszlávia.

Így délután

*Így délután már megfárad a fény
a templomtornyok izzó gombjain.
Rád gondolok, és mögém sokasodnak
szerelmünk-féltő görcsös gondjaim.*

*A messzeségben, tudom, városok
forognak, strandokon lobog a nyár,
a partokon örök vizek zuhognak,
s olaj ragyog a lányok dús haján.*

*Tudom, de tőlem távol a világ,
őrt állanak, vigyáznak rám a fák,
s a fűbe fekve hallgatom: felettem
mint iramlík a nyár a kerten át.*

*A tornyokon rozsdásodik a fény,
kihül a nyár a házak hús kövén,
és lassan közénk sötétül az alkony:
közéd, szomorú kedvesem, s közém...*

1957 jún. 9. Osijek, Jugoszlávia.

A szögesdrót cölöpjein túl

*Búzamezők és kukoricaföldek
a szögesdrót billent cölöpjein túl
s az árkon túl, mit átugorni kell —
S a szomjas szív már szinte szökni indul...*

*Kirajzolja, mint öröket, a tájék
a partfokokra barnacsendű fáit,
s idezörgik az alkonyi kocsik
gyerekkorom nyáresti szép csodáit.*

*Apámmal mentünk sokszor így a fáradt
árnyat virágzó arany fasorokban.
Most pihenten is fáradtabb vagyok,
s lehajtott fejem csüggedt fára koppan.*

*Utak porára száll a ritka harmat,
ingemre száll és szétzilált hajamra,
s a szénaszagú, koccanó kocsik
emlékeimmel itthagynak magamra...*

1957 jún. 12. Osijek, Jugoszlávia.

Finále

*A Béga felől hangos
zivatar, zápor közelít.
Eloltja a fülledt nyár
ájult, kormos tüzeit.*

*Hús lesz újra a táj,
csupa oldott, szép nyugalom,
józan sugarak szinesednek
a nedves házfalakon.*

*Pormentes betonút
csillan a drótokon át.
Szerető vár így szeretőt,
jó rokon így rokonát!*

*Csomagolnak a lusta napok,
s ájult nyár tüzeit
oltja a zápor. A béke
szivárvánnyal közelít...*

1957 jún. 19. Ečka, Jugoszlávia.

HÚVÖS, TISZTA VILÁGBAN

Megmenekedve

*Nem szűn bennem a furcsa öröm remegése, miként nem
szűn meg a tenger a partra rohanni morogva a sziklák
kő-csökönnyén, közönyén. Átloccsan rajtuk a hullám,
s lábam elé fröccsenti dühét, ide nő a dagállal.
Megborzongok a sósszagú szélben, mint aki eszmél,
s széjjel nézve a langyos öbölből acélkék tengert,
nedveszöld egeket, hótiszta vitorlát s távol
lassú hajók vonulását látva végre megértem:
nincs többé rendőr, gumibot, se szögesdrót... Hűvös,
tisztá világba jutottam: a tündér tenger, a norvég
partok kőcsipkái közé, a sötétből a fényre,
rossz iszonyokból, borzalmakból megmenekedve.
Ó, milyen édes öröm kifeküdni a napban a sziklán
vagy belebújni a lágyvizű habba, beúszni a mélyre,
és belihegni a nyárba, a tengerzajba, a tájba:
életem értelmének tudlak, drága Szabadság!*

1957, júl. 11. Bürö, Norvégia.

Kínjaitok tanújaként

Üzenet Kistarcsára internált barátaimnak

Mikor még — két hónapja sincs — egy piszkos hodályban
háromszázad magammal éltem, hol éjjelenként
éhes patkányok másztak csikorgó ágyainkra
s fonnyadt testtel és szőrös arccal lödörögtünk
a sivár földön szögesdróttól szögesdrótig
gumibotot emelt a rendőr, s vigyorogva
jöttek az estek, nőtt szívünkig, keserű szánkig
a reménytelenség undorító kloakája — —

ó még közel tudtalak magamhoz benneteket,
mint Októberben, mikor egyszer Miskolcon át
jöttünk Eger felé az estben gépkocsival;
az utak mentén alattomosan leskelődtek
a szovjet tankok, utánunk villant reflektoruk
s fegyvereinket csőre töltve, vállunkat
egymásnak vetve dübörögtünk, halálraszántak,
s megmenekedtünk — —

De most tengerek folytak közénk, hegyek gyűrődtek,
világok álltak, folyók nőttek közénk, magános
férfivállam vállatokhoz pedig be vetném — —

Sétálni megyek estelenként puha ruhában,
fehér ingben, kertek és villák közt a partra,
hol hajók bögnek, vitorlások szállnak a szélben,
lobogó szemű lányok jönnek szembe az úton,
finom autók duruzsolnak, s kigyúl a nyárest
ege Oslo felett s a langyos tenger felett — —

Egy elhányt ládára lehullok, szorul a torkom,
és tehetetlen kín csikordul zárt fogaim közt,
mert rágondolok drótokmögötti estéitekre — —

Pirulásommá lettetek ti, hősök, barátok,
megátkozom — ezerszer gyáva — a bűvő, rejtő
utakat ahol tovaszöktem, mert azt vállalni
amit ti, bennem nem volt erő és hősiesség — —

Kistarcsán, Recsken vagy akárhol földrerogyók:
fölemelem emléketek és felmutatom
mint harci zászlót, s kínjaitok tanújaként
végigviszem kiáltva, híva, zörgetve, sírva
a jóindulatú közöny csendes, kényes utcáin,
hogy a Szabadságnak, ha tudlak, megmentselek
benneteket, s tisztán tekintsek megbocsátó,
feloldozó szemeitekbe.

1957, aug. 14. Oslo, Norvégia.

Félhangra

*Berozsdáltak a fegyverek,
víz marta meg a puskaport.
A tenger víze fekete,
s fehérén füstölög a fjord.*

*Hol kétszázezer elfutott,
én zártam be a gyáva sort.
A tenger víze fekete,
s fehérén füstölög a fjord.*

*Északra mentettem magam,
s lemosakodtam már a port.
A tenger víze fekete,
s fehérén füstölög a fjord.*

*Börtönben küzdőtársaim,
mert büntelen mind meglakolt.
A tenger víze fekete,
s fehérén füstölög a fjord.*

*Zizeg az eső, gyűl a sár,
elrothad lassan, aki holt...
A tenger víze fekete,
s fehérén füstölög a fjord.*

1957 aug. 25. Oslo, Norvégia.

Csupa ezüst

*Ma éjszaka ezüst a tenger,
felhők s fenyők közt bujdosik a hold,
fehér vizekhez ült a város,
szitái a fény, szelid ezüst a fjord.*

*Mikor megért: ezüst a bánat,
s csilingel, mint a locska fodrokon
a holdsugár... ezüst a lellem,
s nagy ezüst vizekkel rokon.*

*Ezüst a könnyed, Margaréta,
s könnyedtől ezüst minden éjszakád,
hűs ezüst köztünk tenger, Európa,
s szám meddőn sóvárogja szád.*

*Ma éjszaka ezüst a tenger,
dereng a partok könnyű halszaga,
ezüst a fjord, ezüst a város
és ezüst marad egész éjszaka...*

1957 szept. 9. Oslo, Norvégia.

Két őszi akvarell

1. Alkony

*A színek egymást gyilkoló tüze
a fák csúcsáig
sziszeg s kifut lobogva
a felsikoltó karcsú ágig.*

2. Est

*A színek egymást gyilkoló tüze
végül
hűs ködbe fárad; füstölög az est
s mint hideg holtak szája kékül.*

1957 okt. 6. Oslo, Norvégia.

A parkban

*Akiket minden éjszaka ölelnek:
a fiatal mamák a parkba jönnek,
tolják a fehér gyerekkocsikat,
s egymásnak mint a csengők úgy köszönnek.*

*A parkban, ahol levelet söpörnek
a kékruhás kertészek mint az árnyak,
gyerekkocsik, mamák közt ballagok,
keresgélek, pedig sehol se várnak...*

*Akiket minden éjszaka ölelnek:
a napra néznek, fényesarcú holdak,
ringatnak fehér gyerekkocsikat,
s oly boldogok és tiszták mint a holtak.*

1957 okt. 29. Párizs.

Ködben, szomorúságban

*Őcsém kocsiján füstölög a trágya,
és döng a lovak lába a hidon,
ringó farukon virágzik a hab,
s kidagad az izom.*

*A Szent Mihály út és a Szajna sarkán
megállók, mintha ott zörögne el,
kiáltok néki, pattan ostora,
eltűnik, nem felel.*

*Kocog valami távoli határban,
s a dülőutak csendje elnyeli.
A rétek köddel, árkok és kutak
vizzel vannak teli.*

*Az erdők ködbe, én szomorúságba
veszítem bele elfáradt magam.
Oly messze van parasztgyerekkorom,
nem éri el szavam...*

1957 okt. 29. Párizs.

Menedékház a norvég hegyekben

*Észak fekete őserdői sziszegnek a szélben,
sziklán sírnak a fenyők, szűzi havat okádnak
ködöt eresztő esti völgybe — ez a hazám már:
nehéz táj, nehéz egyedülség. Örökre így kell
most már élnem, tüdőttépő kapaszkodókon
fölzihálni, sötét szirten leskel mögöttem
a mondaéji viking isten, a szeme villog,
szakálla lebben, bőrkabátja zörög az ág közt,
zizeg a sítalp, zúg az erdő, csupa mocorgás,
csupa neszezés, tele szemmel, s útfordulóban
baltával vállán, mozdulatlan, maga Peer Gynt áll —*

*Éles havakon, testvéreim, ide loholtam,
e ridegségben, idegenségben rokon hegyekben:
nekem való táj. Huszonöt évem egyre gyűlő
kínjaival ide húzódtam, szomorúságom
teregetem most; folyton futottam, ez a sorsom,
sílécem megtámasztottam a ház falánál,
nem vagyok éhes, nem vagyok álmos, a tüzet nézem:
lobogó, roppant fahasábok, míg belefárad
szegény szemem, mit is tehetne, aki magánnyal
alszik, keserű kinnal ébred, szomorúsággal
él, s iszonyát senki sem oldja enyhüléssé — —*

*Társaim a szomorúságban, veletek élek
önmagam börtönébe zárva, hogy tihozzátok
bebörtönöztek így lehessenek hasonlatosabb;
egyedül vagytok, egyedül vagyok a közönyben,*

délen arany narancsok érnek, delel a tenger,
lányok, tenyérnyi ruha rajtuk, várnak a parton,
fehér városok, csodaházak, csodaszerelmek,
combokkal és mellekkel telt képeslapokból
kacsint a Kor rám, luxuskocsik üvege villan,
fény, öröm, pénz, lány, dél, olajfák, nyár, csodaélet —
polgár Nyugat, dicsőség néked, dicsőség néked,
és bocsásd meg rebelliskedő vétkeinket — —

Keserű társak, börtönökben rabok, így lettem
fehérebb arcú nálatoknál; a ti magánytok
a Getsemáni kert magánya, egyedül vagytok,
egyedül vagyunk szenvedésben, hiú reményben,
s gazemberek és közönyösek egyként kiáltnak
feszítsd meget; értelmetlen minden, hiába
csikorogtok börtönökben, lettetek volna
hitehagyók, óvatosok; mi haszna voltunk
utolsó szentjei a Kornak, tiszták, fehérek!
Ne csaljátok magatokat: egyedül vagytok!
Akasztófakeresztekről öltsetek nyelvet,
magyar megváltók, a világra, halni ha mentek — —

Tudom, van öröm, mert most fájok,
van szerelem, mert én is szerettem,
tudom, hogy igazak vagyunk, mert
gyűlölnek, gyilkolnak bennünket — —

Minden nap új kínban fürdet értetek, értem,
jeges tetők legcsúcsáról látom: a norvég
észak őserdői mélyén sírnak az őzek
és lila forrásokból isznak szomorúságot — —.

1958, febr. 1. Studenterhytta, Norvégia.

Téli alkony a tengerparton

*Ólmosra lágyult párolgó vizek —
nem! nem!
fekete-fekete száj a tenger,
lelkemszép kristály-csillagokat habzsol,
csámcsog, sziszeg,
ömlik bele a fehér hó-csoda,
halálfehér ezer pehely zizeg,
nyelik a szájjányílt sötét vizek,
mint én nyelem, mint én nyelem
huszonöt éve a szomorúságot
fáradtan, fénytelen — —*

*Kiáltoznak a hajók kürtjei
a vigasztalan, szörnyű szürkeségben,
kiáltoznak a berekedt sirályok
a vigasztalan, szörnyű szürkeségben,
a világítótornyok
forognak mint az imagepek,
darálják sorsukat:
a zátonyok mindig sötétek — —*

*Rossz bárka fenekében kosarakba
dobálja a derengő halakat,
az ezüsthású, döglött halakat,
lilára fagyott ujjakkal matat
egy keskenyhátú ember,
fekete szájjal csodahavakat
zabál a gyomra-ronda tenger — —*

*Világos, hideg és
szomorú a szeme,
a tenger nyálkás, undok sziszegés,
világos és szomorú a szeme,
a szeme a szemem,
nyelem
huszonöt éve a szomorúságot*

*fáradtan fénytelen,
a dolgok lelkévé dagadni
így lettem kénytelen — —*

*Sikoltanak az erdőkben a fák,
a dolgok lelke a szomorúság!*

1958 jan. 13 Oslo.

Virágének

*Vizek fölött porezüst pára
szerelmem az arcod,
ellenem így nyered a harcod:
tűz szemem elől,
vergődő karom elől
főlszállsz a kék fák sudarára.
Mint a tolongó fény tenyeremből
ha bezárom:
elillansz te is észrevétlen,
legyőzöd minden akarásom,
s köröttem áradsz mégis, illatsáv vagy:
nyáralkonyi kertek
fáradt virágai meszeltek.
Nincs nyugovásom,
látom, látom, látom
szemedben verdesni a lelked,
s homlokodon világlani,
mint hóvirágot, a mondhatatlan szomorúságot.*

Oslo, 1958 márc. 26.

Emberenkívüli magányom

*Papirra karcolom a tájat: kifakult sziklák,
vörös fák közt vörös faházak, pocsolyák mentén
hó hűvöslik, micsoda hó már, szomorú, szennyes,
Igy kopik meg végül minden tiszta fehérség,
főléje hűl kékszürke alkony és hazamennem
a fáradt, naptalan terekről-utcákról a lányok,
kövek kongnak fekete hangon, rá kapu csattan,
emberenkívüli magányom sír a lakatban.
Jaj, egyedülvalóságomnak kínja sosem fogy,
titkai nőnek, mint a hullán karom és szörzet,
s nem szűnök ülni egymagamban szögletes arccal,
hallom a szívem zuhogását, a halál csendes
riadalmát zúgni eremben, fájni bennem,
s az üresség fényeken túli iszonyatában
senki, akihez dolgaimban magamat mérjem,
látomásos álmaim hogy kikiabáljam...*

1958, április 19, Oslo.

Morzsolódó kövek kínja

*Felleg jön a világoszöld esti égre jaj fekete felleg,
ágak alól, lombok mögül idecsillan, ezüstlik a tenger;
fekete felleg, ezüst viz mért nyomjátok a mellem?
föld, fák, világló égi magasság, kik dajkáljátok,
amit még meg nem adott az idő, megrontásomra
mért jön tohonya felleg a zöldlángú fiatal égre?
Szemem vizében segítetek keresni az ifjúságot,
hisz oly fiatal vagyok még, oly fiatal, csak a torkom keseredett meg.
Mért jön a fekete szomorúság? Már csönd süt a homlokomról.
Morzsolódó kövek kínja: befele zuhog a sírás bennem!
Testvérekéim, elemek, késő lesz mire észrevesztek!
Keresztben fekszik máris fölöttem, korom az a felleg!
Zöldlángú egek sisteregnek és hánytorognak bennem,
jószándékú, jámbor emberek, imádkozzatok értem...*

1958, május 2. Oslo.

Céltalan gyönyörű ének

Égigérő fényben
tenger és egek között,
égigérő fényben
tenger és egek között,
 bokáig a fűben
 homlokossal mérem:
meddig érnek a hegyek — —

Ingem lobogása
vitorlás a vizeken,
arcom lobogása
holdas éj a vizeken,
 járkáló szelekben
 sodródnak a felhők,
nyom mögöttük nem marad — —

Három lányok ülnek
faház előtt kis padon,
karcsú, szőke lányok,
fehér álmok a padon,
 meztelen kövekkel
 sütögetem talpam
céltalan a nap alatt — —

Hiábavalóság,
vérdaganat hiú szám,
feszes duzzadás csak,
vérdaganat hiú szám,
 dacos, szép fejemmel
 önmagámért nyílok,
megöl ez a szerelem — —

Világló vidéken
diadalmas így vagyok,
lángos fényviharban
győzedelmes így vagyok:
 egyedülvalóság
 hűvössége jár át,
s szavakban az irgalom — —

Oslo, 1958 május 11.